

Nr 35

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i konkurslagen m. m.; given Stockholms slott den 10 januari 1957.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i konkurslagen; samt
- 2) lag angående ändrad lydelse av 52 § lagen den 13 maj 1921 (nr 227) om ackordsförhandling utan konkurs.

GUSTAF ADOLF

Herman Zetterberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att den nuvarande regeln, enligt vilken mål om egendomsavträde skall på landet utsättas att förekomma inom tio dagar, uppmjukas på så sätt att konkursdomaren får möjlighet att låta anstå med målet senast till det ting, som närmast därefter hålles. Vidare förordas att i mål om tvistiga fordringar och klander mot utdelningsförslag, vilka enligt gällande rätt skall utan förberedelse företagas till huvudförhandling, muntlig förberedelse alltid skall hållas. Enligt förslaget skall slutligen, till skillnad mot vad nu gäller, mål om konkursförbrytelse kunna upptagas vid annan domstol än konkursdomstolen.

Förslag
till
Lag
om ändring i konkurslagen

Härigenom förordnas, att 14, 103, 108, 111, 211 och 219 §§ konkurslagen¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

14 §.

Då konkursansökning skall hän- skjutas till rätten, varde målet av konkursdomaren utsatt att förekom- ma, i stad inom fyra dagar samt på landet inom tio dagar. Kräves för gäldenärens kallande eller hans in- ställelse vid rätten oundgängligen längre tid, må tiden för målets före- tagande vid rätten utsträckas, dock ej utöver sex veckor från det delgivning av kallelsen kan väntas hava ägt rum. Till rätten skola parterna särskilt kallas. I kallelsen skall erinras om den i 16 § stadgade påföljden av parts utevaro.

Då konkursansökning skall hän- skjutas till rätten, varde målet av konkursdomaren utsatt att förekom- ma, i stad inom fyra dagar samt på landet inom tio dagar *eller, om var- ken borgenären eller gäldenären be- går att målet skall upptagas inom sistnämnda tid, senast på det ting som närmast därefter hålles.* Kräves för gäldenärens kallande eller hans inställelse vid rätten oundgängligen längre tid, må tiden för målets före- tagande vid rätten utsträckas, dock ej utöver sex veckor från det delgiv- ning av kallelsen kan väntas hava ägt rum. Till rätten skola parterna särskilt kallas. I kallelsen skall er- inras om den i 16 § stadgade påfölj- den av parts utevaro.

I fråga — — — — — motsvarande tillämpning.

103 §.

Efter bevakningstidens — — — — — anmärkningar framställas. Anmärkningstiden skall — — — — — av anmärkningstiden. Konkursdomaren bestämme ock Konkursdomaren bestämme ock viss dag, å vilken, därest förlikning viss dag *inom fjorton dagar från*

¹ Senaste lydelse, se beträffande 14, 103, 108, 111 och 211 §§ SFS 1946: 809.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

ej träffas, målet angående de tvistiga fordringarna skall vid rätten förekomma, *i stad inom fjorton dagar från nyssnämnda sammanträde och på landet under först infallande allmänna ting, så framt ej handläggningen efter ty i 108 § sägs skall äga rum å särskilt sammanträde.* Där det i särskilt fall befinnes nödvändigt, må målet utsättas till senare tidpunkt.

Konkursdomaren låte — — — — — och förvaltaren.

Finner konkursdomaren — — — — — särskilt underrättas.

108 §.

De tvistefrågor, som uppkommit därigenom att anmärkningar framställt, skola företagas till handläggning vid borgenärssammanträde inför rättens ombudsman. Därvid äga förvaltaren, borgenärerna och gäldenären föra talan; och böra de borgenärer, mot vilkas bevakningar anmärkning gjorts, ingiva skriftliga svaromål och bifoga de handlingar, som styrka deras talan.

Förvaltaren skall vara tillstädes vid sammanträdet, så framt han ej har laga förfall; dock vare hans utewaro ej hinder för ärendets handläggning.

På ombudsmannen ankomme att söka genom förhör med de närvarande utreda tvistefrågorna och däri åstadkomma förlikning. Medgiva samtliga närvarande, att anmärkning må förfalla, eller inskränka de densamma, äge ej den, som uteblivit, därå tala.

Finnes anmärkning, varom förlikning ej blivit träffad, skall frågan hänskjutas till rätten.

Framställes på landet begäran om

nyssnämnda sammanträde, å vilken, därest förlikning ej träffas, målet angående de tvistiga fordringarna skall vid rätten förekomma. Där det i särskilt fall befinnes nödvändigt, må målet utsättas till senare tidpunkt.

De tvistefrågor, som uppkommit därigenom att anmärkningar framställt, skola företagas till handläggning vid borgenärssammanträde inför rättens ombudsman. Därvid äga förvaltaren, borgenärerna och gäldenären föra talan; och böra de borgenärer, mot vilkas bevakningar anmärkning gjorts, ingiva skriftliga svaromål och bifoga de handlingar, som styrka deras talan.

Förvaltaren skall vara tillstädes vid sammanträdet, så framt han ej har laga förfall; dock vare hans utewaro ej hinder för ärendets handläggning.

På ombudsmannen ankomme att söka genom förhör med de närvarande utreda tvistefrågorna och däri åstadkomma förlikning. Medgiva samtliga närvarande, att anmärkning må förfalla, eller inskränka de densamma, äge ej den, som uteblivit, därå tala.

Finnes anmärkning, varom förlikning ej blivit träffad, skall frågan hänskjutas till rätten.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

särskilt sammanträde för målets handläggning, åligge ombudsmannen att genast underrätta konkursdomaren därom. Finner konkursdomaren skäl därtill, utsätta han ofördröjligen sådant sammanträde. Kan besked om konkursdomarens beslut ej före borgenärssammanträdet slut erhållas och för de närvarande tillkännagivas, vare ombudsmannen pliktig att till envar, som närvarit vid sammanträdet och vars adress är känd, avlåta särskild underrättelse om tid och ställe för målets handläggning.

Efter borgenärssammanträdet tillställe ombudsmannen så snart ske kan konkursdomaren protokoll över sammanträdet, innehållande om och i vad mån förlikning skett och vilka anspråk såsom stridiga återstå. Vid protokollet skola fogas å sammanträdet ingivna handlingar.

Efter borgenärssammanträdet tillställe ombudsmannen så snart ske kan konkursdomaren protokoll över sammanträdet, innehållande om och i vad mån förlikning skett och vilka anspråk såsom stridiga återstå. Vid protokollet skola fogas å sammanträdet ingivna handlingar.

111 §.

Vill borgenär — — — — — angående bevakning.

Då efterbevakning sålunda gjorts, överlämna konkursdomaren genast det ena exemplaret av bevakningshandlingarna till rättens ombudsman; låte ock en gång i allmänna tidningarna och den eller de ortstidningar, som bestämts för offentliggörande av kungörelser om konkursen, kungöra, att efterbevakning skett, så ock viss tid, inom vilken anmärkningar må framställas mot bevakningen, ställe, varest de till ombudsmannen överlämnade bevakningshandlingarna skola hållas tillgängliga för granskning, tid och ställe för sammanträde inför ombudsmannen, därest i anledning av anmärkning sammanträde varder erforderligt,

Då efterbevakning sålunda gjorts, överlämna konkursdomaren genast det ena exemplaret av bevakningshandlingarna till rättens ombudsman; låte ock en gång i allmänna tidningarna och den eller de ortstidningar, som bestämts för offentliggörande av kungörelser om konkursen, kungöra, att efterbevakning skett, så ock viss tid, inom vilken anmärkningar må framställas mot bevakningen, ställe, varest de till ombudsmannen överlämnade bevakningshandlingarna skola hållas tillgängliga för granskning, tid och ställe för sammanträde inför ombudsmannen, därest i anledning av anmärkning sammanträde varder er-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

samt viss dag, å vilken, om förlikning ej träffas, målet angående den tvistiga fordringen skall vid rätten förekomma, så *fram*t ej *handläggningen* skall äga rum å särskilt sammanträde.

Anmärkningstiden må — — — — — anmärkningstidens utgång.

Om innehållet — — — — — och förvaltaren.

I övrigt — — — — — om bevakning.

Hava flere — — — — — handläggas gemensamt.

Ersättning till — — — — — för efterbevakningarna.

211 §.

Mål, som avses i 16, 27, 85, 93, 98, 109, 130, 164 eller 183 §, skall utan förberedelse företagas till huvudförhandling. Utsättes målet till fortsatt eller ny huvudförhandling, äge rätten, om det erfordras för att målet vid denna skall kunna slutföras, förordna, att förberedelse skall äga rum, samt meddela erforderliga föreskrifter därom. *Uteblir part eller annan, som äger komma tillstådes vid förhandling, utgöre det ej hinder för målets handläggning och avgörande, om ej annat är stadgat.* Vid huvudförhandling vare häradsrätt domför med tre i nämnden, *dock ej i mål, som avses i 109 eller 130 §.*

Mål, som avses i 16, 27, 85, 93, 98, 164 eller 183 §, skall utan förberedelse företagas till huvudförhandling. Utsättes målet till fortsatt eller ny huvudförhandling, äge rätten, om det erfordras för att målet vid denna skall kunna slutföras, förordna, att förberedelse skall äga rum, samt meddela erforderliga föreskrifter därom. Vid huvudförhandling vare häradsrätt domför med tre i nämnden.

*Mål, som avses i 109 eller 130 §, må ej företagas till huvudförhandling, med mindre sammanträde för muntlig förberedelse hållits. Lämna samtliga närvarande sitt samtycke därtill eller finnes saken uppenbar, må huvudförhandlingen hållas i omedelbart samband med förberedelsen. Hålles ej huvudförhandlingen i omedelbart samband med förberedelsen, skall envar som närvarit och vars adress är känd erhålla särskild underrättelse om tid och ställe för huvudförhandlingen, så fram*t ej besked därom lämnats under förberedelsen.

Uteblir i mål, som avses i denna paragraf, part eller annan, som äger komma tillstådes vid förhandling, utgöre det ej hinder för målets hand-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Beträffande talan mot avgörande i mål, som avses i första stycket, gälle vad i rättegångsbalken är stadgat om talan mot beslut i mål, som väckts vid underrätt. Över underrätts eller hovrätts beslut, varigenom sådan av gäldenären förd talan, som avses i 183 § tredje stycket andra punkten, blivit bifallen, må klagan ej föras.

läggnings- och avgörande, om ej annat är stadgat.

Beträffande talan mot avgörande i mål, som nu sagts, gälle vad i rättegångsbalken är stadgat om talan mot beslut i mål, som väckts vid underrätt. Över underrätts eller hovrätts beslut, varigenom sådan av gäldenären förd talan, som avses i 183 § tredje stycket andra punkten, blivit bifallen, må klagan ej föras.

219 §.

Åtal mot gäldenär för brottsligt förhållande mot borgenärer, så ock åtal för förbrytelse, som omförmäles i 213 eller 214 §, *skall utföras vid den rätt, där konkursen är eller varit anhängig.*

Åtal mot gäldenär för brottsligt förhållande mot borgenärer, så ock åtal för förbrytelse, som omförmäles i 213 eller 214 §, *må väckas vid den rätt, där konkursen är eller varit anhängig.*

Talan, som — — — — — genom ombud.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958. Har före lagens ikraftträdande sammanträde blivit utsatt med tillämpning av äldre lag, skall denna alltjämt gälla med avseende å det sammanträdet.

F ö r s l a g

till

L a g

**angående ändrad lydelse av 52 § lagen den 13 maj 1921 (nr 227)
om ackordsförhandling utan konkurs**

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

52 §.

Åtal mot gäldenär för brottsligt förhållande mot borgenärer, så ock åtal för förbrytelse, som omförmäles i 50 §, *skall utföras* vid den rätt, där ackordsförhandlingen äger eller ägt rum.

Åtal mot gäldenär för brottsligt förhållande mot borgenärer, så ock åtal för förbrytelse, som omförmäles i 50 §, *må väckas* vid den rätt, där ackordsförhandlingen äger eller ägt rum.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 9 november 1956.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om *vissa ändringar i konkurslagen* samt anför därvid följande.

I samband med nya rättegångsbalkens ikraftträdande genomfördes även vissa ändringar i konkurslagens bestämmelser om rättegången i konkursmål m. m. Till 1951 års rättegångskommitté har från skilda håll framställningar inkommit om ändringar i dessa och andra processuella bestämmelser i konkurslagen. Vidare har vid 1955 års riksdag motioner väckts om viss ändring i 103 § nämnda lag. I yttrande till första lagutskottet över dessa motioner uttalade kommittén bl. a. att den i motionerna behandlade frågan och de hos kommittén väckta förslagen torde böra utredas i ett sammanhang samt att kommittén hade för avsikt att upptaga dessa frågor till behandling. Under hänvisning till kommitténs yttrande anförde utskottet i sitt av riksdagen sedermera godkända utlåtande att utskottet saknade anledning att taga ståndpunkt till motionerna samt hemställde på grund därav att dessa icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I en den 16 november 1955 dagtecknad promemoria (stencilerad) har kommittén behandlat nyssnämnda frågor och däri framlagt förslag till vissa ändringar i konkurslagen m. m. Över promemorian har efter remiss yttranden avgivits av riksåklagarämbetet, Svea hovrätt, hovrätten för Västra Sverige, hovrätten för Övre Norrland, länsstyrelserna i Stockholms län och Kronobergs län, Sveriges advokatsamfund, föreningen Sveriges häradshövdingar, föreningen Sveriges stadsdomare, föreningen Sveriges landsfogdar, föreningen Sveriges stadsfogdar, föreningen Sveriges landsfiskaler, föreningen Sveriges stadsfiskaler, svenska bankföreningen och svenska sparbanksföreningen. Riksåklagarämbetet har vid sitt yttrande fogat yttranden av statsåklagarna i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Kommitténs promemoria innefattar förslag i tre olika hänseenden, nämligen beträffande dels fristen för prövning av konkursansökan som hänskjutits till rätten (A), dels ordningen för handläggning av mål om tvistiga fordringar och klander mot utdelningsförslag m. m. (B) och dels forum i mål angående konkursförbrytelse m. m. (C). Jag anhåller nu att få taga upp dessa spörsmål till behandling. Därvid skall först en redogörelse lämnas för de skilda förslagen samt för remissinstansernas inställning till desamma.

A. Fristen för prövning av konkursansökan som hänskjutits till rätten

Gällande rätt

Före nya rättegångsbalkens ikraftträdande gällde att, då konkursansökan hänskjutits till rätten, målet skulle utsättas att förekomma i stad inom fyra dagar samt på landet inom fjorton dagar, där ej för gäldenärens kallande till rätten oundgängligen krävdes längre tid. Kunde på landet målet ej företagas inom nämnda tid, med mindre urtima ting hölls, fick dock målet anstå till nästa allmänna tingssammanträde eller, där på grund av Konungens förordnande särskilt tingssammanträde, vara målet angående gäldenärs försättande i konkurs fick förekomma, tidigare skulle hållas, till sådant sammanträde, så framt borgenären begärt dylikt anstånd i ansökningen och det icke bestreds av gäldenären (14 § konkurslagen).

I samband med tillkomsten av nya rättegångsbalken befanns det önskvärt att för häradsrätternas del förkorta den tid, inom vilken målet skulle företagas vid rätten. Processlagberedningen, vilken utarbetade förslag i ämnet, hänvisade till stadgandet i 1 kap. 7 § rättegångsbalken, enligt vilket allmänt ting såsom regel skall hållas varje vecka samt jämväl det förhållandet att ting med tremansnämnd dessutom kan hållas å bestämda tider. Beredningen påpekade även att enligt 8 § samma kapitel häradshövdingen äger utsätta särskilt sammanträde för huvudförhandling, då det för arbetets jämna gång eller eljest finnes erforderligt. Med hänsyn till dessa bestämmelser ansåg beredningen det kunna stadgas, att prövning av konkursansökan skulle vid häradsrätt företagas inom tio dagar. För såväl häradsrätt som rådhusrätt borde enligt beredningens mening bibehållas möjlighet att utsträcka tiden, när så oundgängligen krävdes för gäldenärens kallande och inställelse vid rätten. Härom yttrade beredningen att detta stod i överensstämmelse med vad som stadgades i 32 kap. 1 § rättegångsbalken, nämligen att den som enligt rättens beslut har att infinna sig vid rätten skall erhålla skäligen rådruum därtill, samt även med stadgandet i 3 § samma kapitel, vari föreskrives att om han finnes ej ha erhållit sådant rådruum eller skäligen eljest förekommer till förlängning av den utav rätten föreskrivna tiden ny tid skall utsättas. En förlängning av tiden utöver vad eljest skulle gälla syntes beredningen dock böra på visst sätt begränsas. I detta hänseende borde enligt beredningens mening gälla, att då det med

hänsyn till gäldenären var erforderligt att överskrida den eljest stadgade tiden, målet ej fick utsättas att förekomma vid rätten senare än sex veckor från det gäldenären kunde antagas ha fått del av kallelsen.

I överensstämmelse med vad beredningen sålunda föreslagit stadgas nu i 14 § konkurslagen att då konkursansökning skall hänskjutas till rätten, målet skall av konkursdomaren utsättas att förekomma i stad inom fyra dagar samt på landet inom tio dagar. Kräves för gäldenärens kallande eller hans inställelse vid rätten oundgängligen längre tid, må tiden för målets företagande vid rätten utsträckas, dock ej utöver sex veckor från det delgivning av kallelsen kan väntas ha ägt rum.

Enligt vad i 211 § konkurslagen stadgas är häradsrätt vid huvudförhandlingen i målet domför med tre i nämnden.

Kommittén

Efter att ha erinrat om att bestämmelserna i ämnet tillkommit för att tillgodose kravet på ett snabbt avgörande av mål om egendomsavträde anför kommittén att detta krav ej bör drivas så långt, att konkursdomaren tvingas i stor utsträckning utsätta särskilda sammanträden, ehuru parterna ej önskar det. Kommittén påpekar, att äldre lags bestämmelser om möjlighet för konkursdomaren att på borgenärens framställning och med gäldenärens tysta medgivande låta målet i häradsrätt anstå till nästa allmänna tingsammansammanträde var ett uttryck för denna synpunkt.

Kommittén anför vidare att häradsrätts domkrets är tingslaget samt att de flesta domsagor utgör ett tingslag. I fjorton domsagor finns dock två eller flera tingslag. Av sistnämnda domsagor hör sex till hovrätten för Övre Norrland. I de flesta tingslag skall med undantag för tiden under häradsrättens ferier allmänt ting hållas varje vecka, varvid tingen kan vara fördelade mellan flera tingsställen. Det finns dock fyrtio tingslag — därav tjugosju som ej bildar egen domsaga — i vilka allmänt ting ej hålles varje vecka. I fem av dessa tingslag skall sådant ting hållas var fjärde vecka och i ett var sjätte vecka; i de övriga skall med några undantag allmänt ting hållas varannan vecka. Förutom allmänna ting skall i de flesta tingslag ett eller flera ting med tremansnämnd hållas varje år i regel i slutet av juli eller början av augusti. Från och med den 17 juni till och med den 21 augusti, från och med den 19 december till och med den 6 januari samt från och med måndagen före påsk till och med lördagen efter påsk skall häradsrätt hålla ferier, dock skall i några domsagor sommarferierna börja först den 1 juli.

I de häradsrätter, i vilka allmänt ting skall hållas varje vecka, synes enligt kommitténs mening bestämmelserna i 14 § konkurslagen icke behöva föranleda särskilt sammanträde annat än under den tid, då häradsrätten håller ferier. Om allmänt ting omväxlande skall hållas å skilda tingsställen, är det intet som hindrar, att en konkursansökning, om så erfordras för iakttagande av den föreskrivna tidsfristen, behandlas vid allmänt ting å annat tingsställe än det, som eljest legat närmast till hands.

Under häradsrätts ferier samt i häradsrätter där allmänt ting ej skall hållas varje vecka blir det enligt vad kommittén framhåller ibland nödvändigt med särskilt sammanträde för att den föreskrivna fristen skall kunna iakttagas. För att statsverkets kostnader för sådant sammanträde ej skall bli alltför stora, bör detta i regel äga rum å kansliorten, varvid rätten förutom ordföranden om möjligt bör bestå av tre nämndemän från sagda ort eller dess närhet. Kommittén yttrar att även om statsverkets kostnader för särskilt sammanträde för prövning av konkursansökan genom detta förfarings-sätt kunnat hållas nere, de i samband med nya rättegångsbalkens ikraftträdande vidtagna ändringarna i 14 § konkurslagen dock otvivelaktigt medfört, att statsverket ibland åsamkats kostnader, vilka enligt äldre bestämmelser kunnat undvikas. Detta gäller i än högre grad sådana domsagor, som består av flera tingslag. Är kansliorten ej belägen inom det tingslag, i vars häradsrätt konkursansökningen skall behandlas, kan nämndemän från kansliorten ej anlitas. Det kan därför bli nödvändigt med långa och kostsamma resor antingen för nämndemännen eller rättens ordförande, även för helt korta sammanträden.

Kommittén nämner att den enligt sina direktiv har att vid översynen av nya rättegångsbalken och därtill anslutande lagstiftning ägna uppmärksamhet åt möjligheterna att nedbringa statsverkets kostnader för domstolsväsendet. Även om en ändring av 14 § konkurslagen ur denna synpunkt endast får ringa betydelse i det stora hela anser kommittén dock att möjligheten till en besparing bör tillvaratagas, om ej bärande skäl kan åberopas till förmån för den ordning, som nu gäller.

Uppenbart är — framhåller kommittén — att borgenären ofta har ett starkt intresse av att hans konkursansökan behandlas snabbt. Med hänsyn härtill bör en regel, som tillåter anstånd med ansökningens prövning, utformas så, att som förutsättning för anståndet kräves medgivande av borgenären. Har borgenären lämnat dylikt medgivande, finnes emellertid, enligt kommitténs uppfattning, med hänsyn till de kostnader och besvär, som ett särskilt sammanträde med häradsrätt ofta medför, i allmänhet ej tillräcklig anledning att i häradsrätt utsätta sådant sammanträde. Kommittén föreslår därför att i dylika fall prövningen av ansökningen skall kunna få anstå till det ting, som hålles närmast efter utgången av den stadgade tiodagarsfristen. Med ting avses såväl allmänt ting som ting med tremansnämnd. Skulle häradsrätten dessförinnan för behandling av annat mål eller ärende än konkursansökningen hålla särskilt sammanträde, utgör självfallet den föreslagna regeln intet hinder mot att ansökningen upptages å detta sammanträde.

Kommittén har ej ansett att det som förutsättning för anstånd bör fordras medgivande jämväl av gäldenären. Dennes intressen lär endast i undantagsfall kräva snabbare behandling av konkursansökan. Dessutom torde det ej sällan vara svårt att införskaffa medgivande från gäldenären. Om emellertid denne uttryckligen motsatt sig anstånd, synes konkursdomaren böra taga hänsyn därtill och utsätta målet inom den stadgade tiodagarsfristen.

På grund av vad sålunda anförts har kommittén föreslagit att i 14 § konkurslagen införes ett stadgande, enligt vilket i häradsrätt må med prövningen av målet anstå till nästa ting, om borgenären medgivit det.

Yttrandena

Förslaget har vid remissbehandlingen i princip genomgående tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Från några håll har dock viss kritik riktats mot utformningen av detsamma. *Svea hovrätt*, som vitsordar behovet av ändring beträffande fristen för prövning av konkursansökan som hänskjutits till häradsrätt, yttrar sålunda att det vid uppställandet av nya bestämmelser i ämnet bör beaktas att konkursansökningar ofta utgör påtryckningsmedel i ett inkassoförfarande; av konkursansökningar, som anhängiggöres av borgenärer, torde högst en femtedel fullföljas. Borgenärerna har därför i allmänhet icke något intresse av att målet utsättes att förekomma inom förhållandevis kort tid. Med hänsyn härtill och då det emellanåt kan bereda konkursdomaren svårigheter att komma i förbindelse med borgenären synes det hovrätten icke vara erforderligt att dennes medgivande inhämtas för att målet skall få utsättas att förekomma å det ting som hålles närmast efter tio dagar från det målet hänskjutits till rätten. Då borgenär någon gång kan ha intresse av att gäldenärens tillgångar omhändertages snarast möjligt, bör emellertid till en sådan huvudregel knytas ett stadgande om att rätten i de fall, då borgenären hemställt om skyndsam handläggning, är skyldig att utsätta målet så snart ske kan.

Med anledning av kommitténs uttalande att, om allmänt ting omväxlande hålles å skilda tingsställen, det icke vore något som hindrade att en konkursansökning, därest så erfordrades för iakttagande av den föreskrivna tidsfristen, behandlades vid allmänt ting å annat tingsställe än det som eljest legat närmast till hands ävensom att vid utsättande av särskilt sammanträde detta — för att statsverkets kostnader icke skulle bli alltför stora — borde äga rum å kansliorten, framhåller hovrätten att allmänheten bör kunna räkna med att handläggningen av förevarande mål regelmässigt skall äga rum på samma ort som övriga mål från ifrågavarande del av en domsaga. Detta gäller särskilt konkursmål, i vilka borgenären, hans ombud och gäldenären är bosatta på eller invid en ort, där häradsrätten håller ting. Blir målet utsatt att förekomma inför häradsrätten å annan ort som ligger på långt avstånd från parternas boningsorter medför detta besvär och i regel extra utgifter för parterna. Statsverkets kostnader blir icke heller alltid lägre vid sammanträden i kansliorten — till exempel i en stad som icke ligger under landsrätt — än vid ett tingsställe, där nämndemän från orten kan anlitas. Under alla förhållanden torde enligt hovrättens mening skillnaden med avseende å statsverkets kostnader i de flesta fall icke bli särdeles stor. Hovrätten anser därför att vid utsättande av mål av förevarande slag lämpligen göres en avvägning mellan olika intressen och att därvid hänsyn icke endast bör tagas till statsverkets kostnader. Med den i promemorian föreslagna utformningen av bestämmelserna kan ibland

hända att målet, ehuru borgenären icke har något intresse därav, icke utan utsättande av särskilt sammanträde kan förekomma vid ting å den ort, där övriga mål från ifrågavarande del av domsagan handlägges. Enligt hovrättens mening bör konkursdomaren ha möjlighet att i sådana fall med borgenärens medgivande utsätta målet till det ting som närmast efter tio dagar från det målet hänskjutits till rätten förekommer å den ort, där gäldenären har att svara i tvistemål.

Hovrätten påpekar, att till kommittén icke tycks ha anmälts något önskemål om förlängning av den för rådhusrätt stadgade fristen om fyra dagar för prövning av hänskjuten konkursansökan. Det förefaller dock hovrätten som om denna tid i många fall vore alltför kort. Delgivning av kallelse å gäldenärer torde på grund av den korta tidsfristen icke kunna ske — såsom annars vanligen kan äga rum — genom postverkets försorg utan får utföras av stämmingsman. Härtill kommer att gäldenären bör vara berättigad att erhålla skäligt rådrom samt att konkursansökningar, såsom förut nämnts, i flertalet fall icke är synnerligen brådskande. För borgenären kan en så kort tidsfrist som fyra dagar medföra svårigheter att komma i kontakt med gäldenären för diskussion om uppgörelse. Hovrätten anser på grund av angivna förhållanden att även den för rådhusrätt bestämda tidsfristen lämpligen bör förlängas. Om ändring skulle göras i detta avseende synes det hovrätten knappast finnas anledning att fastställa annan tidsfrist än den för häradsrätt stadgade tiden om tio dagar. Att fristerna blir enhetliga får i och för sig betecknas såsom en fördel. Hovrätten anser att jämväl en sådan ändring bör förknippas med kompletterande stadgande om att rätten i de fall, där borgenären hemställt om skyndsam handläggning, är skyldig att utsätta målet så snart ske kan.

Under hänvisning till vad sålunda anförts ifrågasätter hovrätten om ej 14 § borde såvitt nu är i fråga erhålla följande lydelse.

Då konkursansökan skall hänskjutas till rätten, varde målet av konkursdomaren utsatt att förekomma inom tio dagar; på landet må med prövningen anstå till det ting, som närmast därefter hålles. Med borgenärens medgivande må på landet med prövningen ytterligare anstå till det ting, som närmast därefter förekommer å den ort, där gäldenären i allmänhet har att svara i tvistemål. Rätten vare dock skyldig att i de fall, då borgenären hemställt om skyndsam handläggning, utsätta målet att förekomma så snart ske kan.

Liknande synpunkter anföres av *Föreningen Sveriges häradshövdingar*, som påpekar att i tingslag med mera än ett tingsställe förhållandena även efter ändringen kommer att bli mindre tillfredsställande, särskilt om det ena tingsstället är beläget på större avstånd från det andra, vilket ju ganska ofta är fallet i Norrland. Man torde då kunna utgå ifrån att borgenären, om han eller hans ombud är bosatt å eller i närheten av den ena orten, icke kommer att medgiva anstånd till ting, som hålles å den andra orten närmast efter tiodagarsfristens utgång. Man vinner alltså i dylikt fall icke den åsyftade besparingen för statsverket. Detta är emellertid en ringa brist, som

icke ensam bör föranleda ändrade bestämmelser, i varje fall icke sådana som kan leda till att målets handläggning mot borgenärens önskemål förlägges till det omnämnda tinget. Mera beaktansvärt synes det föreningen vara att såväl de nu gällande bestämmelserna som de föreslagna enligt ordalydelsen föranleder, att konkursansökan kan behöva behandlas vid allmänt ting å annat tingsställe än det som eljest legat närmast till hands med hänsyn till parternas bekvämlighet och kostnader. Olägenheterna härav för parterna bör ej negligeras. I båda de omnämnda hänseendena skulle en förbättring åstadkommas, därest med borgenärens medgivande prövningen finge anstå till det ting, som närmast efter den legala fristens utgång hålles å det tingsställe, som är det lämpligaste för målets handläggning med hänsyn till parternas bostadsort och övriga omständigheter. Måhända kan dock hinder mot en sådan anordning möta i det förhållandet, att enligt tingsordningarna allmänna ting å vissa tingsställen skall hållas allenast med mycket långa mellanrum. Med anledning av kommitténs uttalande att extra sammanträden i regel bör äga rum å kansliorten för att därigenom nedbringa statsverkets kostnader gör föreningen gällande, att det vid val av sammanträdesort måste anses befogat att mot statsverkets utgifter väga parternas olägenheter och kostnader.

Hovrätten för Övre Norrland ifrågasätter — med hänsyn till de fall där den föreslagna regeln kan tänkas medföra en betydande tidsförskjutning — huruvida ej på sätt stadgades i 14 § i dess ursprungliga lydelse gäldenären bör äga bestrida att ärendet uppskjutes. *Bankföreningen*, som förklarar sig ej vilja motsätta sig att en uppskovsmöjlighet införes, anser det lämpligt att efter mönster av motsvarande lagstiftning, som gällde före rättgångsreformen, uttryckligen göra uppskovsrätten beroende av att målet ej kan företagas inom tiodagarsfristen med mindre särskilt sammanträde hålles.

Länsstyrelsen i Kronobergs län ger uttryck åt den uppfattningen att kommittén i förevarande sammanhang måhända bort taga ställning jämväl till frågan om icke prövningen av konkursansökan kunde anförtros åt konkursdomaren ensam, även i fall då gäldenären bestrider ansökningen eller uteblir med förklaring. Till stöd för en sådan uppfattning åberopar länsstyrelsen att i tvistemål domaren ensam är domför, om mål avgöres vid muntlig förberedelse eller vid huvudförhandling i omedelbart samband med förberedelsen.

B. Ordningen för handläggning av mål om tvistiga fordringar och klander mot utdelningsförslag m. m.

Gällande rätt

I 108 § konkurslagen finnes bestämmelser om handläggning vid borgenärssammanträde inför rättens ombudsman av tvistiga fordringar. Rörande rättens prövning av de tvistiga fordringarna stadgas i 109 § att tvistefrågor angående bevakade fordringar ofördröjligen skall av rätten

företagas till prövning och, så vitt ske kan, avgöras på en gång. Tarvar vissa fordringar längre tid för att utredas och styrkas, skall särskilt dömas över de tvistefrågor, som kan avgöras tidigare; beror någon borgenärs anspråk på annan rätts prövning, får detta ej vålla uppehåll, utan domstolen, där konkursen är anhängig, skall fastställa hans rätt i konkursen för det belopp, som kan bli bestämt genom dom i den särskilda rättegången.

Om bestämmande av tid för de i 108 och 109 §§ omnämnda sammanträdena ges bestämmelser i 103 §, vars fyra första stycken lyder:

Efter bevakningstidens utgång bestämme konkursdomaren utan dröjsmål efter samråd med rättens ombudsman och förvaltaren ej mindre viss tid, inom vilken anmärkningar må framställas mot de bevakade fordringarna, och ställe, varest de till ombudsmannen överlämnade bevakningshandlingarna skola hållas tillgängliga för granskning, än även tid och ställe för det borgenärssammanträde, som enligt 108 § skall hållas inför ombudsmannen, därest anmärkningar framställas.

Anmärkningstiden skall bestämmas till minst två, högst fyra veckor från bevakningstidens utgång; dock må konkursdomaren, där det prövas oundgängligen nödigt, fastställa längre anmärkningstid än nu sagts. Det i 108 § omnämnda sammanträde må icke hållas tidigare än två eller senare än fyra veckor från utgången av anmärkningstiden.

Konkursdomaren bestämme ock viss dag, å vilken, därest förlikning ej träffas, målet angående de tvistiga fordringarna skall vid rätten förekomma, i stad inom fjorton dagar från nyssnämnda sammanträde och på landet under först infallande allmänna ting, så framt ej handläggningen efter ty i 108 § sägs skall äga rum å särskilt sammanträde. Där det i särskilt fall befinnes nödvändigt, må målet utsättas till senare tidpunkt.

Konkursdomaren låte ofördröjligen om vad sålunda bestämts med posten översända meddelande till gäldenären och varje borgenär, som bevakat fordran i konkursen och vars adress är känd, ävensom särskilt underrätta ombudsmannen och förvaltaren.

I femte stycket lämnas regler, som möjliggör för konkursdomaren att, redan då konkursbouppteckning, borgenärsförteckning eller anmälan om förvaltarens godkännande av förut ingiven bouppteckning inkommit, träffa de avgöranden, som avses i första och tredje styckena av lagrummet.

Om efterbevakning stadgas i 111 §. I viss utsträckning skall beaktande sådan bevakning i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad om bevakning är stadgat, således bl. a. de i 103 § tredje stycket upptagna reglerna om tiden för rättens sammanträde i mål om tvistiga fordringar.

Om utdelningsförslag gäller enligt 129 § bl. a. att sedan detta upprättats förslaget med därtill hörande förvaltningsredogörelse skall hållas tillgängligt för granskning å ställe, som bestämmas av rättens ombudsman efter samråd med förvaltaren. Ombudsmannen skall låta en gång i allmänna tidningarna och den eller de ortslidningar, som bestämts för offentliggörande av kungörelser om konkursen, kungöra, att utdelningsförslag upprättats, så ock från och med vilken dag samt var det kommer att hållas tillgängligt. I kungörelsen skall även nämnas, att den, som vill klandra förslaget, har att anmäla sitt klander på sätt och inom tid, som stadgas i 130 §.

Rörande förfarandet vid klander mot utdelningsförslag innehåller nyssnämnda lagrum följande:

Klander mot utdelningsförslag skall skriftligen anmälas hos konkursdomaren inom trettio dagar från den dag, då förslaget enligt kungörelsen därom först varit tillgängligt för granskning. I klanderskriften skall angivas, i vilket avseende ändring i förslaget yrkas; är sådant ej iakttaget, må klandret ej upptagas.

Varder klander upptaget, utsätte konkursdomaren dag för målets handläggning vid rätten samt låte den utsatta dagen minst tio dagar förut kungöras en gång i allmänna tidningarna och den eller de ortstidningar, som bestämts för offentliggörande av kungörelser om konkursen; underrätte ock särskilt rättens ombudsman, förvaltaren och den, som anmält klandret, samt, där klandret avser utdelning till viss borgenär, som icke anmält klandret, denne.

Vid målets handläggning böra ombudsmannen och förvaltaren vara tillstädes.

De för målets prövning nödiga handlingar skola genom ombudsmannens försorg tillställas konkursdomaren för att tillhandahållas rätten.

Enligt 211 § första stycket skall mål om tvistiga fordringar och om klander mot utdelningsförslag utan förberedelse företagas till huvudförhandling. Detsamma gäller mål, som avses i 16 § (mål om egendomsavträde), 27 § (mål om avdrag från gäldenärs arbetsförtjänst), 85 § (mål om bestämmande av arvode åt rättens ombudsman eller förvaltare), 93 § (mål om boupp-teckningsed av annan än gäldenären), 98 § (mål om underhåll till gäldenär), 164 § (mål om ackordsförhandling i konkurs) och 183 § (mål om klagan över beslut å borgenärssammanträde). Utsättes målet till fortsatt eller ny huvudförhandling, äger rätten, om det erfordras för att målet vid denna skall kunna slutföras, förordna, att förberedelse skall äga rum, samt meddela erforderliga föreskrifter därom. Uteblir part eller annan, som äger komma tillstädes vid förhandling, utgör det ej hinder för målets handläggning och avgörande, om ej annat är stadgat. Vid huvudförhandling är härradsrätt domför med tre i nämnden, dock ej i mål om tvistiga fordringar eller klander mot utdelningsförslag.

I andra stycket av 211 § stadgas bl. a., att beträffande talan mot avgörande i mål, som avses i första stycket, skall gälla vad i rättegångsbalken är stadgat om talan mot beslut i mål, som väckts vid underrätt.

Stadganden av i huvudsak samma innehåll som de i 211 § givna bestämmelserna förekommer även i 43 § lagen om ackordsförhandling utan konkurs ävensom i 6 § andra stycket och 15 § andra stycket lagen om utmätningssed beträffande rättegången i mål om ackordsförhandling utan konkurs och mål angående utmätningssed.

Kommittén

Efter en redogörelse för vissa ändringsförslag, som framstälts beträffande ordningen för handläggning av mål om tvistiga fordringar — däribland de inledningsvis berörda, vid 1955 års riksdag väckta motionerna (I: 111

och II: 73) — påpekar kommittén att föreskrifterna i 103 § konkurslagen om den tid, inom vilken mål om tvistiga fordringar i konkurs skall upptagas, liksom åtskilliga andra i konkurslagen stadgade tidsfrister, tillkommit i syfte att möjliggöra ett snabbt avgörande. Särskilt i de häradsrätter, där allmänt ting skall hållas varje vecka, kan emellertid dessa föreskrifter stundom få till följd att det blir svårt att förnuftigt planera arbetet å ting, å vilket enligt huvudregeln i 103 § huvudförhandling skall hållas i mål om tvistiga fordringar. Dessa svårigheter torde någon gång kunna undvikas genom tillämpning av den i tredje stycket sista punkten nämnda lagrum upptagna bestämmelsen, att sådant mål må, där det i särskilt fall befinnes nödvändigt, utsättas till senare tidpunkt. Denna bestämmelse avser dock endast rena undantagsfall och kan därför i regel ej tillämpas, då svårigheter av här antydd art kan väntas uppkomma. En lagändring, som undanröjer berörda olägenheter, synes kommittén därför vara påkallad. Kommittén nämner, att det från flera håll hävdats att i mål om tvistiga fordringar det ofta föreligger behov av förberedelse under rättens ledning innan målet företages till huvudförhandling. Detsamma torde gälla mål om klander mot utdelningsförslag. En lagstiftning, som syftar till att undanröja de nyss berörda olägenheterna, synes därför enligt kommitténs mening om möjligt böra utformas så, att den samtidigt möjliggör förberedelse inför rätten före huvudförhandlingen i dessa mål.

Under hänvisning till att från några håll framförts att i mål om tvistiga fordringar sådan förberedelse skulle kunna ske, om det s. k. förlikningssammanträdet inför rättens ombudsman ersattes av förberedelsesammanträde inför konkursdomaren erinrar kommittén om att det i ett år 1911 avgivet betänkande med förslag till konkurslag m. m. bl. a. föreslogs, att ombudsmansinstitutionen skulle avskaffas. I samband därmed föreslogs även att ordförandeskapet å förlikningssammanträdet skulle utövas av konkursdomaren. Någon lagstiftning på grundval av nämnda betänkande kom emellertid ej till stånd. I ett år 1919 avgivet betänkande med nytt förslag till konkurslag m. m. riktades anmärkningar mot förslaget att konkursdomaren skulle vara ordförande å förlikningssammanträdet. Det anfördes bl. a., att konkursdomarens arbetsbörda därigenom skulle ökas samt att den opartiska ställning, som domaren borde intaga, då han sedermera hade att i rätten bedöma tvistiga fordringsanspråk, skulle kunna rubbas, eftersom domaren vid förlikningssammanträdet näppeligen kunde underlåta att intaga en bestämt position till varje föreliggande tvistefråga och låta parterna veta, huru enligt hans uppfattning frågan skulle rättsligen bedömas. De skäl, som sålunda anfördes i 1919 års betänkande, gäller enligt kommitténs mening allttjämt. Det är visserligen tänkbart, att domaren, såsom förutsättes skola ske vid förberedelse i vanliga tvistemål, söker förlika parterna utan att binda sig för en viss uppfattning om tvistefrågans rättsliga bedömning. Men fördelen med det nuvarande systemet synes kommittén vara, att rättens ombudsman, just därigenom att han aldrig kommer i den ställningen att han i rätten skall bedöma den föreliggande tvistefrågan, har helt andra

möjligheter än konkursdomaren att åvägabringa förlikning och därigenom minska rättens arbete och påskynda konkursutredningens avslutande. På grund av det anförda har kommittén icke ansett sig kunna förorda, att förlikningssammanträdet inför rättens ombudsman avskaffas.

Enligt vad kommittén framhåller utesluter ett bibehållande av förlikningssammanträdet inför rättens ombudsman dock ej att förberedelse inför rätten före huvudförhandlingen införes i mål om tvistiga fordringar. Närmast till hands synes det kommittén därvid ligga att öppna möjlighet för rätten att, om så finnes erforderligt, hålla muntlig förberedelse i dylika mål. Enligt 103 § åligger det emellertid konkursdomaren att senast omedelbart efter bevakningstidens utgång, således innan behovet av förberedelse kan bedömas, fastställa dagen för målets handläggning vid rätten och därom underrätta parterna. Kommittén anser starka skäl tala för att denna bestämmelse bibehålles oförändrad. Utan att ändra bestämmelsen torde det knappast vara möjligt att i konkursförfarandet finna utrymme för en förberedelse av fakultativ karaktär. Med hänsyn till det sagda har kommittén ej föreslagit införande av fakultativ förberedelse i mål om tvistiga fordringar.

Vad beträffar mål om klander mot utdelningsförslag vore det enligt kommitténs mening visserligen möjligt att inom ramen för det nuvarande förfarandet införa en fakultativ förberedelse, men med hänsyn till att sådana mål torde vara ganska sällsynta, har kommittén ej funnit skäl att för dessa mål föreslå andra regler än för mål om tvistiga fordringar.

Kommittén yttrar att i det nuvarande förfarandet, såväl i mål om tvistiga fordringar som i mål om klander mot utdelningsförslag, det däremot låter sig inordna en obligatorisk muntlig förberedelse inför rätten före huvudförhandlingen. Införes förberedelse i dessa fall, bör möjlighet finnas att hålla huvudförhandling i omedelbart samband med förberedelsen, om samtliga vid förberedelsen närvarande samtycka därtill eller saken finnes uppenbar. Kommittén antager att med en lösning enligt dessa linjer sådana tvistefrågor av enkel beskaffenhet, vid vilkas handläggning nuvarande bestämmelser om huvudförhandling utan föregående förberedelse ej vållar några olägenheter, i allmänhet kommer att avgöras vid huvudförhandling i omedelbart samband med förberedelsen, medan åter helt andra möjligheter än för närvarande kommer att ges att tillfredsställande förbereda mera komplicerade frågor, innan de företages till huvudförhandling.

Kommittén föreslår, att ett förberedelseförfarande av nu angiven karaktär införes i mål om tvistiga fordringar och klander mot utdelningsförslag samt att på de villkor nyss nämnts möjlighet öppnas att hålla huvudförhandling i omedelbart samband med förberedelsen i dessa mål. Med hänsyn till att det föreslagna förfarandet ej helt överensstämmer med det i rättegångsbalken för tvistemål stadgade, erfordras i konkurslagen uttryckliga bestämmelser om förfarandet. Kommittén förordar, att sådana bestämmelser upptagas i 211 § i ett särskilt andra stycke. Ur första stycket samma lagrum bör då utgå bestämmelserna om mål angående tvistiga fordringar och klander mot utdelningsförslag. Kommittén föreslår vidare att de i förs-

la stycket upptagna reglerna om verkan av parts eller annans utevaror och de i nuvarande andra stycket upptagna fullföljdsbestämmelserna efter vissa formella jämkningar överföres till ett särskilt tredje respektive fjärde stycke.

Reglerna om obligatorisk muntlig förberedelse föreslår kommittén utformas så, att det föreskrives att mål angående tvistiga fordringar eller klander mot utdelningsförslag ej må företagas till huvudförhandling, med mindre sammanträde för muntlig förberedelse hållits. Med denna formulering blir det möjligt för rätten att — om det undantagsvis skulle befinnas erforderligt exempelvis för att bereda parterna tillfälle lämna bevisuppgift — med stöd av 42 kap. 12 § tredje stycket rättegångsbalken förordna, att förberedelsen skall fortsättas genom skriftväxling.

Kommittén yttrar, att bestämmelserna i 211 § första stycket konkurslagen om förberedelse i det fall att målet utsättes till fortsatt eller ny huvudförhandling främst torde ha tillkommit med hänsyn till mål om tvistiga fordringar och klander mot utdelningsförslag. Kommittén anser emellertid möjligheten till dylik förberedelse alltjämt böra hållas öppen även för övriga mål och föreslår därför ej någon ändring av dessa bestämmelser, liksom ej heller av motsvarande bestämmelser i 43 § första stycket lagen om ackordsförhandling utan konkurs och 6 § andra stycket lagen om utmätningssed. Enligt kommitténs förslag kommer emellertid, som framgår av vad tidigare anförts, särskilda regler om förberedelse att gälla för mål om tvistiga fordringar och klander mot utdelningsförslag, varför bestämmelserna i 211 § första stycket konkurslagen ej längre blir tillämpliga å dessa mål. Utsättes sådant mål till fortsatt eller ny huvudförhandling, äger emellertid rätten, för att målet vid denna skall kunna slutföras, med stöd av 43 kap. 12 § rättegångsbalken, vilket stadgande här blir tillämpligt, förordna att förberedelse ånyo skall äga rum, samt meddela erforderliga föreskrifter därom.

Kommittén påpekar, att om 211 § konkurslagen ändras på sätt kommittén föreslagit, de i 103 § tredje stycket stadgade tidsfristerna, inom vilka mål angående tvistiga fordringar skall förekomma vid rätten, kommer att avse, ej såsom nu tiden för utsättande av huvudförhandling utan i stället tiden för utsättande av sammanträde för muntlig förberedelse. Kommittén föreslår, att i detta hänseende stadgas en för rådhusrätt och häradsrätt gemensam tidsfrist av fjorton dagar från förlikningssammanträdet inför rättens ombudsman. Möjlighet att, där det i särskilt fall befinnes nödvändigt, utsätta målet till senare tidpunkt bör enligt kommitténs mening bibehållas.

Enligt kommitténs uppfattning finnes vid ett genomförande av förslaget ej längre behov av bestämmelserna i 108 § femte stycket om utsättande av särskilt sammanträde i häradsrätt för handläggning av mål om tvistiga fordringar. Kommittén föreslår därför, att sistnämnda bestämmelser utgår liksom också de hänvisningar till reglerna om särskilt sammanträde, vilka finns upptagna i 103 § tredje stycket och 111 § andra stycket. Beträffande mål om klander mot utdelningsförslag kommer, om ändringarna i 211 § ge-

nomföres, reglerna i 130 § andra stycket om utsättande av dag för målets handläggning vid rätten att avse utsättande av dag för muntlig förberedelse.

Kommittén framhåller, att huvudförhandling, som ej hålles i omedelbart samband med förberedelsen, bör utsättas att äga rum snarast möjligt. Kommittén ifrågasätter, om ej dess förslag borde kompletteras med särskilda bestämmelser, som ålade rätten att inom viss tid hålla huvudförhandling. Kommittén utgår dock ifrån att domstolarna även utan sådana bestämmelser ej dröjer med huvudförhandlingen i de mål varom här är fråga. Kommittén erinrar i detta sammanhang ej blott om 42 kap. 20 § rättegångsbalken utan även om 109 § konkurslagen, vari stadgas att tvistefrågor angående bevakade fordringar ofördröjligen skall av rätten företagas till prövning. Sistnämnda stadgande torde få anses ålägga rätten att i sådana mål ej dröja med huvudförhandlingen längre än som oundgängligen erfordras.

Kommittén anmärker att av grunderna till bestämmelserna i 108 § femte stycket, vilka bestämmelser kommittén föreslagit skola utgå, torde, vad beträffar mål angående tvistiga fordringar, följa att om tid och ställe för huvudförhandling, som ej hålles i omedelbart samband med förberedelsen, envar bör särskilt underrättas, som deltagit i förberedelsen och vars adress är känd, så framt ej besked därom lämnats under förberedelsen. Detsamma synes kommittén böra gälla mål om klander mot utdelningsförslag. Kommittén föreslår, att en bestämmelse av denna innebörd upptages som en sista punkt i det föreslagna andra stycket av 211 §.

Beträffande rättens sammansättning vid huvudförhandling i mål om tvistiga fordringar och klander mot utdelningsförslag anför kommittén att med de av kommittén föreslagna bestämmelserna rättegångsbalkens regler blir tillämpliga. Vid huvudförhandling, som hålles i omedelbart samband med förberedelsen, blir således enligt förslaget rätten domför med en lagfarens domare.

Om gäldenär försatts i konkurs innan de nya bestämmelserna trätt i kraft bör enligt kommitténs mening äldre lag alltjämt gälla. Kommittén har upptagit en övergångsbestämmelse av denna innebörd.

Yttrandena

De förslag, för vilka nu redogjorts, har av de remissinstanser, som yttrat sig i ämnet, antingen tillstyrkts eller lämnats utan erinran. *Svea hovrätt* finner förslagen välgrundade och förklarar sig ej heller ha någon anmärkning att framställa mot själva utformningen av de nya lagreglerna. Hovrätten anser emellertid att det bör undersökas, om ej de föreslagna lagändringarna i sin tur framkallar behov av kompletterande föreskrifter. Bli vid det i 108 § konkurslagen föreskrivna sammanträdet anmärkning hänskjuten till rättens prövning synes det hovrätten lämpligt att rättens ombudsman lämnar de närvarande en redogörelse för det fortsatta förfarandet inför rätten. Enligt vad hovrätten framhåller saknar nämligen många bevakande kännedom om hur förfarandet inför domstolen gestaltat sig och

vet t. ex. ej att framställd anmärkning mot bevakning kan i bevakandens frånvaro avgöras vid huvudförhandling som hålles i omedelbart samband med förberedelsen. Därjämte torde kunna förväntas att förberedelsen skall lämna bättre resultat, därest rättens ombudsman orienterat de vid sammanträdet närvarande om att de vid förberedelsen skall vara beredda att ange den bevisning de önskar åberopa och att förete sina skriftliga bevis. Stadgande härom, som hellre borde ha form av instruktion än av strikt åläggande, synes hovrätten kunna intagas i ett femte stycke av 108 §. — Hovrätten påpekar vidare att om bestämmelserna om förfarandet vid handläggning av tvistiga fordringar i konkurs blir ändrade, det kan synas inkonsekvent att motsvarande regler i lagen om ackordsförhandling utan konkurs icke undergår motsvarande ändring. Häremot kan dock anföras att ackord är sällsynta och att tvistefrågor i ackordsmål, i vilka rättens prövning erfordras, är ytterligt sällan förekommande. Vid sådant förhållande saknas enligt hovrättens mening tillräcklig anledning att enbart av konsekvenshänsyn göra ändring i ackordslagen.

Länsstyrelsen i Kronobergs län anser, att kommittén kommit till en lämplig lösning med sitt förslag om obligatorisk muntlig förberedelse såsom ett led mellan borgenärssammanträdet och huvudförhandlingen, och *föreningen Sveriges häradsbödingar* betecknar förslaget såsom mycket förtjänstfullt. Föreningen uttrycker särskilt sin anslutning till kommitténs ståndpunkt, att man ej bör avskaffa förlikningsammanträdet inför rättens ombudsman samt till de skäl som kommittén anfört för densamma. Även *föreningen Sveriges stadsdomare* ger tillkänna en klart positiv inställning till förslaget. *Föreningen Sveriges landsfiskaler* nämner att de bland föreningens medlemmar, vilka fungerar som rättens ombudsman i konkurser, särskilt understrukit värdet såväl av de föreslagna reglerna om tid för behandling efter förlikningssammanträde av tvistiga fordringar som av den föreslagna föreskriften om obligatorisk förberedelse. Gällande bestämmelser anses allmänt alltför opraktiska.

C. Forum i mål angående konkursförbrytelse m. m.

Gällande rätt

Bestämmelser om forum i brottmål finnes i 19 kap. rättegångsbalken. I 1 och 2 §§ ges de allmänna forumreglerna, varvid huvudregeln är att laga domstol är rätten i den ort, där brottet förövades. Åtal må vidare upplagas bl. a. av den rätt, där den misstänkte skall svara i tvistemål i allmänhet, eller rätten i den ort, där den misstänkte mera varaktigt uppehåller sig, om rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt. I 6 § stadgas, att då någon förövat flera brott, åtal för samtliga brotten må upplagas av den rätt, som är behörig att upplaga åtal för något av dem, om denna med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt. Enligt 9 § gäller emel-

lertid, att om i lag eller författning är föreskrivet, att åtal skall upptagas omedelbart av högre rätt eller av annan allmän underrätt än den, där den misstänkte enligt 1 eller 2 § har att svara, åtalet ej på grund av vad i 19 kap. stadgas må upptagas av annan domstol. I dessa fall kan således tillämpning av 6 § vara utesluten. En sådan särskild föreskrift finnes i 219 § första stycket konkurslagen, enligt vilket stadgande åtal mot gäldenär för brottsligt förhållande mot borgenärer, så ock åtal för förbrytelse, som omtalas i 213 eller 214 §, skall utföras vid den rätt, där konkursen är eller varit anhängig. I 213 § stadgas straff för den borgenär, som för sin röst vid borgenärssammanträde betingat sig särskilda fördelar av gäldenären eller av annan på gäldenärens vägnar. Enligt 214 § straffas den som å borgenärssammanträde i fråga, som rör boets förvaltning, utövar rösträtt för fordran med vetskap om att den, sådan den uppgivits, är oriktig. I detta sammanhang må också erinras om 52 § lagen om ackordsförhandling utan konkurs, enligt vilken paragraf åtal i vissa fall skall utföras vid den rätt, där ackordsförhandlingen äger eller ägt rum.

Kommittén

Efter en redogörelse för förarbetena till gällande bestämmelser samt för vissa ändringsförslag, som framförts från olika håll, anför kommittén att grunden till de särskilda forumbestämmelserna vid konkursförbrytelser främst torde ha varit att mål härom ansetts böra handläggas av samme domare, som handlagt den konkurs med vilken förbrytelsen haft samband. Bl. a. med hänsyn till att det med nuvarande underrättsorganisation ofta är annan domare än konkursdomaren som har att handlägga konkursförbrytelsen, kan denna synpunkt numera ej tillmätas samma betydelse som tidigare. Om samme person skall åtalas för flera sådana förbrytelser och skilda fora gäller för brotten kan nuvarande bestämmelser medföra avsevärda processuella olägenheter. Även ur straffrättslig synpunkt kan det vara olämpligt att i sådana fall handläggning sker vid skilda domstolar. Olägenheter av antydd art kan med gällande regler även uppkomma, om samme person skall åtalas för dels en konkursförbrytelse dels ett annat brott och skilda fora gäller. I detta fall kan det förhålla sig så, att det ur alla synpunkter är lämpligast att gemensam handläggning sker vid det forum, där sistnämnda brott skall upptagas. Gällande regler tillåter emellertid i dylikt fall gemensam handläggning endast vid det forum som gäller för konkursförbrytelsen. Nämnda olägenheter skulle kunna undanröjas, om reglerna om specialforum vid konkursförbrytelser upphävdes. På grund härav och då de i 19 kap. rättegångsbalken upptagna forumreglerna enligt kommitténs uppfattning ger tillräckliga möjligheter att handlägga ifrågavarande brottmål vid den domstol, som med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter är den lämpligaste, anser kommittén skäl saknas att bibehålla specialforum för konkursförbrytelser. Kommittén har därför föreslagit, att 219 § första stycket konkurslagen samt den därmed analog 52 § lagen om ackordsförhandling utan konkurs upphäves.

Yttrandena

Praktiskt taget samtliga remissinstanser har biträtt förslaget, låt vara att från en del håll smärre erinringar framställts mot detsamma. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* anser att vägande skäl anförts till förmån för förslaget och i samma anda har också åtskilliga andra myndigheter yttrat sig.

Statsåklagaren i Göteborg nämner att för Göteborgs del konkreta exempel på olägenheterna av den nuvarande ordningen kan anföras. Ofta har omfattande och besvärliga förundersökningar måst verkställas och åtal utföras i Göteborg i sådana fall, då konkursgäldenären försatts i konkurs vid Göteborgs rådhusrätt men gäldenären genom exempelvis invecklade fastighetsaffärer gjort sig skyldig till konkursförbrytelser å annan ort, där allt material, vittnen och delaktiga funnits. I de fall, då förundersökningen verkställs utom den ort, där åtalet skall utföras, uppstår olägenheter därigenom, att undersökningsledaren icke direkt kan delta i och leda undersökningen, vilket i regel är nödvändigt med hänsyn till de svårbedömda juridiska spörsmål, som så ofta dyker upp i sådana brottsutredningar. Mången gång är det erforderligt att anlita sakkunnig vid utredning av gäldenärsbrott. Skall sådan anlitas på annan ort, än där förundersökningsledaren finnes, försvåras åklagarens möjlighet att följa sakkunnigutredningen. Enligt vad i yttrandet vidare framhålles förtjänar den synpunkt, som tidigare legat till grund för ifrågavarande forumbestämmelser, nämligen att samme domare, som handlagt den konkurs med vilken förbrytelsen haft samband, borde handlägga målet om gäldenärsbrottet, ej längre för Göteborgs del något avseende. Sedan år 1952 är vid Göteborgs rådhusrätt mål om gäldenärsbrott överflyttade från den avdelning vid rätten, där konkursdomaren är ledamot, till de vanliga brottmålsavdelningarna.

Föreningen Sveriges stadsfiskaler understryker den av kommittén påvisade olägenheten att en person, som misstänkes för såväl konkursbrott som annan förbrytelse för närvarande endast kan lagföras gemensamt vid den domstol, där konkursen är eller varit anhängig. *Föreningen Sveriges landsfiskaler* hävdar att ett rationellt utnyttjande av befattningshavarna inom rättsvården kräver att dubbelinläsning av brottmål i möjligaste mån undviks. Bl. a. av denna anledning anser föreningen att stadgandet om specialforum vid konkursbrott bör upphävas.

Statsåklagaren i Stockholm ställer sig tveksam till huruvida tillräckliga skäl förebragts för att avskaffa det exklusiva forum som gäller för konkursförbrytelse av borgenär. De praktiska olägenheter som av kommittén med rätta påvisats sammanhånga med föreskriften om specialforum i fråga om gäldenärs brottsliga förhållande mot borgenärer synes icke med någon större grad av styrka äga giltighet vid fall av brott mot 213 och 214 §§ konkurslagen eller 50 § i lagen om ackordsförhandling utan konkurs. Fördelen av att talan i sådana mål i allmänhet väckes vid specialforum enligt 219 § första stycket konkurslagen respektive 52 § i lagen om ackordsförhandling utan konkurs talar enligt statsåklagarens mening närmast för att för dessa fall konkursdomstolen bibehålles som exklusivt forum. Möjligen

synes kunna ifrågasättas om icke såsom alternativ i dessa fall bör ifrågakomma forum enligt 19 kap. 1 § sista stycket rättegångsbalken. Därigenom skulle, när det gäller lätt utredda fall av detta slag av brottslighet, kunna undvikas för den tilltalade tids- och kostnadskrävande inställelser inför domstol med sammanträdesort på avsevärt avstånd från den tilltalades bostadsort. *Riksåklagarämbetet*, som ansluter sig till förslaget att bestämmelserna i konkurslagen och lagen om ackordsförhandling utan konkurs om specialforum för konkursförbrytelser av gäldenär upphäves, finner däremot övervägande skäl tala för att jämväl det exklusiva forum för sådana brott av borgenär, som omförmäles i 213 och 214 §§ konkurslagen och 50 § lagen om ackordsförhandling utan konkurs, avskaffas.

Svea hovrätt finner visserligen vägande skäl åberopade för att bestämmelserna om forum i mål om konkursförbrytelse ändras så att konkursdomstolen icke skall vara exklusivt forum i fråga om sådana mål men anser det ändå böra fasthållas såsom lämpligast att handläggningen likväl i allmänhet ankommer på konkursdomstolen. Enligt vad hovrätten framhåller får förslaget till följd att forumfrågor skall bedömas enligt reglerna i 19 kap. rättegångsbalken, varför väl i regel konkursdomstolen blir rätt forum i brottmål. Det kan emellertid inträffa fall, i vilka konkursdomstolen enligt dessa regler icke skulle bli behörig att upptaga ett mål av förevarande art, även om detta skulle vara lämpligt. Man kan nämligen tänka sig att en person, som försättes i konkurs, förslösat sina tillgångar på ort utom konkursdomstolens jurisdiktionsområde. Enligt 19 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken torde brottet i så fall icke falla under konkursdomstolens domvärjo. Behörighet för konkursdomstolen kan visserligen inträda jämlikt 19 kap. 1 § tredje stycket samma balk, men så blir ej alltid händelsen. Därest vederbörande vid tiden för stämningens delgivning icke längre är bosatt eller mera varaktigt uppehåller sig inom konkursdomstolens domskrets, är domstolen ej heller behörig enligt sistnämnda stadgande. Oaktat de fall, då konkursdomstolen sålunda icke blir behörig upptaga mål om konkursförbrytelse, säkerligen är tämligen sällsynta, synes det hovrätten vara till fördel, om i 219 § första stycket bibehölles stadgande, enligt vilket det i varje fall vore möjligt för domstol, där konkursen är eller varit anhängig, att upptaga mål om förbrytelse i konkursen.

Departementschefen

Då gäldenären själv söker sig i konkurs eller medger en konkursansökan som gjorts av borgenär, meddelar konkursdomaren beslut om egendomsavträde. Om däremot gäldenären bestrider ansökningen eller underlåter att förklara sig, trots att han i behörig ordning fått del av ansökningen, skall målet hänskjutas till rätten. Ett sådant mål skall utsättas att förekomma vid rätten inom helt kort tid, i stad inom fyra dagar och

på landet inom tio dagar; ett särskilt undantag finnes dock angivet i lagen för sådana fall då gäldenärens kallande eller hans inställelse oundgängligen kräver längre tid.

På grund av de snävt angivna tidsgränserna nödgas domstolen i vissa fall hålla särskilt sammanträde för målets handläggning, varigenom kostnader uppkommer för statsverket. I stad torde det mera sällan inträffa att sådant sammanträde måste hållas. På landet kan lagbestämmelsen under den tid på året då häradsrätten har ferier och även eljest i de fyrtio tingslag, som icke håller ting så ofta som varje vecka under tingsterminerna, leda till att särskilt sammanträde måste utsättas. Detta gäller då oavsett om parterna önskar sådant sammanträde eller hellre skulle vilja få målet handlagt vid senare tillfälle, då ting hålles.

Reglerna om den tid inom vilken mål om egendomsavträde skall upptagas av rätten har förestavats av ett krav på att sådana mål skall avgöras utan tidsutdräkt. Det är självfallet av ett visst allmänt intresse att konkursansökningar icke förblir oavgjorda under någon längre tid, och i allmänhet ligger det också i parternas intresse att få dessa mål snabbt avgjorda. Erfarenheten har emellertid visat, att de flesta konkursansökningar icke fullföljes. Detta beror ofta på att gäldenären inför hotet om konkurs infriar sin skuld; konkursansökningen har då fungerat som ett påtryckningsmedel för att framkalla en uppgörelse mellan parterna. Det kan i dylika fall vara av betydelse för båda parterna att gäldenären har erforderligt rådrum och att målet icke företages så snabbt att en uppgörelse förhindras. Såsom kommittén föreslagit synes därför möjlighet böra finnas att på landet låta anstå med prövningen av målet till det ting, som närmast hålles efter fristens utgång. Enligt kommittéförslaget skulle detta få ske med borgenärens medgivande. Det kan emellertid icke bortses ifrån att även gäldenären stundom kan ha ett berättigat intresse av att få till stånd ett snabbt avgörande. Den föreslagna möjligheten till anstånd bör därför kunna utnyttjas endast om varken borgenären eller gäldenären begär att målet skall utsättas att förekomma inom den eljest gällande tiden av tio dagar.

På grund av det anförda, och då jag icke är beredd att nu upptaga de i vissa yttranden berörda frågorna om rättens sammansättning i förevarande mål och lämplig tidsfrist för målets utsättande i stad, synes frågan om handläggning av konkursansökningar, som hänskjutits till rätten, lämpligen böra lösas på det sättet att till den nuvarande regeln att målet skall utsättas att på landet förekomma inom tio dagar fogas ett tillägg av innehåll att målet på landet må förekomma senast på det ting, som närmast därefter hålles, om varken borgenären eller gäldenären begär att målet skall upptagas inom den angivna tiden av tio dagar. Det torde icke vara erforderligt att kräva att borgenären skall framställa sin begäran därom redan i konkursansökningen; såväl borgenären som gäldenären bör äga frihet att framställa sådan begäran ända till den tidpunkt då konkursdomaren fattar beslut om målets hänskjutande till rätten.

I ett par remissyttranden har hävdats att i sådana tingslag, där flera

tingsställen finnes, målet borde få skjutas till dag, då ting hålles å det tingsställe, som ur förekommande synpunkter ligger närmast till hands för målets handläggning. De fall det här gäller är synnerligen sällsynta. En sådan specialregel för dessa fall skulle kunna medföra mycket långa uppskov med handläggningen. Det torde i praktiken vara möjligt att på lämpligt sätt komma till rätta härmed enligt den nu föreslagna lagbestämmelsen, varför jag icke kan tillstyrka införandet av en särskild regel för dessa tingslag.

Kommitténs förslag beträffande ordningen för handläggning av mål om tvistiga fordringar och klander mot utdelningsförslag har vid remissbehandlingen vunnit allmän anslutning. Den nuvarande ordningen, enligt vilken dessa mål utan förberedelse skall företagas till huvudförhandling, är icke helt tillfredsställande. Särskilt mål om tvistiga fordringar kan mången gång vara både invecklade och vidlyftiga. Det har i praktiken ofta visat sig svårt att handlägga dessa mål på det sätt, som lagen nu anvisar. Det är tydligt att handläggningen av målen, liksom även mera besvärliga mål om klander mot utdelningsförslag, skulle vinna på att ett förberedelseförfarande infördes däri. Kommitténs förslag är så utformat att ett dylikt förfarande skall ingå i alla mål av angivet slag och att i mål av relativt enkel beskaffenhet — vilket väl det stora flertalet av målen torde vara — förberedelsen omedelbart skall kunna övergå i huvudförhandling. En sådan lösning torde vara väl ägnad att undanröja de olägenheter, som vidlåder nuvarande ordning. Möjligen kan mot reformen invändas att den rymmer en viss fara för att målen onödigtvis fördröjes. Denna fara är dock ringa, om domstolarna tillvaratar möjligheten att hålla huvudförhandling i omedelbar anslutning till förberedelsen. Dessutom kan hänvisas till att i 109 § konkurslagen finnes en uttrycklig bestämmelse som inskräpper angelägenheten av skyndsamhet i avgörandet av mål om tvistiga fordringar.

Den i ett remissyttrande framförda tanken att rättens ombudsman vid förlikningssammanträdet bör lämna de närvarande en redogörelse för det fortsatta förfarandet inför rätten finner jag beaktansvärd. Det kan dock anses självfallet att så sker i de fall då de närvarande icke har tillräcklig kännedom om förfarandet, och några särskilda lagbestämmelser i ämnet torde icke erfordras.

Förslaget om upphävande av bestämmelserna om specialforum för konkursförbrytelser har i huvudsak tillstyrkts från remissmyndigheternas sida. Såsom kommittén framhållit och som vid remissbehandlingen ytterligare bekräftats medför tillämpningen av dessa bestämmelser uppenbarligen vissa olägenheter.

Upphävandet av bestämmelserna om specialforum för konkursförbrytelser innebär att de i 19 kap. rättegångsbalken upptagna forumreglerna i stället vinner tillämpning. I praktiken kommer väl även enligt dessa regler att följa att konkursdomstolen ofta blir behörig. I ett yttrande har påpekats att det likväl stundom kan inträffa att så icke blir fallet. Detta synes mig dock knappast väcka större betänklighet. Jag kan följaktligen ej finna det nödvän-

digt, såsom i nämnda yttrande ifrågasatts, att i konkurslagen bibehålles ett stadgande, enligt vilket det i vart fall skulle vara möjligt att vid konkursdomstolen upptaga mål om konkursförbrytelse.

De av mig i det föregående föreslagna lagändringarna bör träda i kraft den 1 januari 1958. En övergångsbestämmelse synes erforderlig med hänsyn till förslaget om ändrad ordning för handläggningen av mål om tvistiga fordringar och klander mot utdelningsförslag. Övergångsbestämmelsen torde i sak kunna utformas på det sätt kommittén föreslagit.

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

- 1) lag om ändring i konkurslagen; samt
- 2) lag om upphävande av 52 § lagen den 13 maj 1921 (nr 227) om ackordsförhandling utan konkurs.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över förslagen, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Regenten.

Ur protokollet:

Torsten Johansson

¹ Bilagan, som här medtagits allenast såvitt rör 219 § konkurslagen, ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen om ändring i konkurslagen samt lagen om upphävande av 52 § lagen om ackordsförhandling utan konkurs, är i utelämnade delar likalydande med den vid propositionen fogade bilagan.

F ö r s l a g
till
L a g
om ändring i konkurslagen

Härigenom förordnas, att 14, 103, 108, 111, 211 och 219 §§ konkurslagen skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

219 §.

Åtal mot gäldenär för brottsligt förhållande mot borgenärer, så ock åtal för förbrytelse, som omförmäles i 213 eller 214 §, skall utföras vid den rätt, där konkursen är eller varit anhängig.

Talan, som — — — — — genom ombud.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958. Har gäldenär försatts i konkurs före nämnda dag, skola dock i avseende å konkursen 103, 108, 111 och 211 §§ i deras äldre lydelse gälla.

F ö r s l a g

till

L a g

**om upphävande av 52 § lagen den 13 maj 1921 (nr 227)
om ackordsförhandling utan konkurs**

Härigenom förordnas, att 52 § lagen den 13 maj 1921 om ackordsförhandling utan konkurs skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1958.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 2 januari 1957.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden WALIN,
SJÖWALL,
HAGBERGH,
regeringsrådet KLACKENBERG.

Enligt lagrådet den 3 december 1956 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland i statsrådet den 9 november 1956, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 rege-
ringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

- 1) *lag om ändring i konkurslagen, samt*
- 2) *lag om upphävande av 52 § lagen den 13 maj 1921 (nr 227) om ackordsförhandling utan konkurs.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av tillförordnade byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet B. Hjern.

Lagrådet yttrade:

Enligt det remitterade *förslaget till lag om ändring i konkurslagen* skulle första stycket i 219 § upphävas. Lagrådet instämmer i önskemålet, att de praktiska olägenheter som det nuvarande stadgandet medför undanröjas. Om nämnda stycke upphäves, skulle det emellertid bli oklart, under vilken domstol de med den nuvarande forumregeln åsyftade brotten skulle i första hand höra. Enligt reservbestämmelsen i 19 kap. 1 § sista stycket rättegångsbalken kan då visserligen målet upptagas av den domstol där den misstänkte skolat svara i tvistemål i allmänhet och varest konkursen i regel är eller varit anhängig. När juridisk person försättes i konkurs och fråga uppkommer att åtala verkställande direktör, styrelseledamot eller annan, sammanfaller dock den åtalades mantalsskrivningsort ofta ej med den ort där den juridiska personen är lokaliserad. I sådana fall skulle med tillämpning av nämnda bestämmelse åtalet komma att väckas vid annan domstol än konkursdomstolen. Det lämpligaste synes vara, att konkursdomstolen får bli fakultativt forum för ifrågavarande brott och att sålunda åtal städse *må* väckas vid samma domstol som den där konkursen är eller varit anhängig. Om stadgandet i 219 § första stycket får detta innehåll, utgör 19 kap. 9 § rättegångsbalken ej hinder för att målet enligt vad i samma kapitel sägs upptages vid annat forum, när det är lämpligare.

Kungl. Maj:ts proposition nr 35 år 1957

Om gäldenären försatts i konkurs före lagens ikraftträdande, skola enligt det remitterade förslaget 103, 108, 111 och 211 §§ gälla i deras äldre lydelse. Det synes, för att snabbare bringa dessa paragrafer i tillämpning, lämpligt att i stället föreskriva, att om före nya lagens ikraftträdande sammanträde blivit utsatt med tillämpning av äldre lag, denna alltjämt skall gälla med avseende å det sammanträdet.

Förslaget till lag om upphävande av 52 § lagen om ackordsförhandling utan konkurs torde böra ändras i överensstämmelse med vad lagrådet förordat i fråga om 219 § konkurslagen.

Ur protokollet:

Torsten Johansson

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 januari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, lagrådets den 2 januari 1957 avgivna utlåtande över de den 9 november 1956 till lagrådet remitterade förslagen till

- 1) lag om ändring i konkurslagen; samt
- 2) lag om upphävande av 52 § lagen den 13 maj 1921 (nr 227) om ackordsförhandling utan konkurs.

Efter redogörelse för lagrådets utlåtande och med förmälan, att förslaget till lag om ändring i konkurslagen torde böra jämkas i enlighet med vad lagrådet förordat samt förslaget till lag om upphävande av 52 § lagen om ackordsförhandling utan konkurs till följd därav ersättas av ett förslag till lag angående ändrad lydelse av 52 § sistnämnda lag, hemställer föredraganden att de sålunda ändrade lagförslagen måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ulla Larsson